

4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-6-36>

УДК 332.122

Зайчук К.А.

аспірант,

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

Zaychuk Kateryna

Eastern European National University named after Lesya Ukrainka

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ ТА ДИНАМІКА ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ ВОЛИНСЬКОГО РЕГІОНУ ПРОТЯГОМ 2015–2018 РОКІВ

У статті висвітлено періодизацію формування туристичного ринку протягом 2000–2018 років. Кожному етапу присвоєно назву та здійснено аналіз динаміки туристичних потоків Волинського регіону протягом 2015–2018 років. Перший етап формування туристичного ринку, який тривав з 2000 по 2005 рік, було названо «Формування туристичного ринку Волинського регіону». Другий етап отримав назву «Становлення туристичного ринку Волинського регіону» та тривав з 2005 по 2010 рік. Третім, завершальним етапом формування туристичного ринку став «Інституціоналізація туристичного ринку Волинського регіону», який тривав з 2010 по 2018 рік. Здійснено також аналіз соціально-економічних показників (рівень середньої заробітної плати) за період із 2015 по 2018 рік, які впливали на туристичні потоки як внутрішніх туристів регіону, так і іноземних.

Ключові слова: динаміка туристичних потоків, середня заробітна плата, внутрішні туристи, іноземні туристи, кількість екскурсантів, туристичний ринок, соціально-економічне становище регіону.

Постановка проблеми. Вивчаючи туристичний ринок Волинського регіону, варто дослідити динаміку туристичних потоків за останні чотири-п'ять років. Для цього варто проаналізувати періодизацію етапів розвитку туристичного ринку Волинського регіону та виокремити найбільш сприятливий рік для його розвитку. Адже важливість та актуальність туристичних потоків зростає з кожним роком. Важливо простежити не лише кількість туристів, які виїжджали за кордон, а і скільки приїжджало до нас іноземців, та порівняти у табличному розрізі стан туристичного ринку протягом останніх років, визначити найоптимальніший рік ведення туристичного бізнесу, віднайти причини зменшення туристичних потоків і зробити певні висновки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цією проблематикою, а саме визначенням та формуванням туристичних потоків, займалася низка вчених та науковців. Чималий внесок у розвиток регіональної економіки зробили такі науковці, як: В.Ф. Семенов, І.Г. Смирнов, А.В. Єрко, Л.П. Дядечко, О.В. Савченко, Л.М. Черчик та інші.

І.Г. Смирнов поділяє туристичні потоки на такі категорії, як: внутрішній туризм – відвідувач-резидент, іноземний (в'їзний) туризм – відвідувач-нерезидент, зарубіжний (виїзний) туризм, транзитний відвідувач [6]. Але, звісно, найважливішу та найпріоритетнішу категорію туристичних потоків становить категорія іноземних туристів. Адже в'їзний туризм сприяє покращенню подальшого розвитку туристичної інфраструктури, збільшує ВВП як країни, так і області. Значна популяризація туристичного продукту з-за кордону, а також збільшення кількості в'їзних туристів впливає на удосконалення туристичної індустрії регіону, наближаючи його до рівня провідних туристичних центрів Європи та світу.

Л.П. Дядечко вважає, що туристичні потоки – це «сукупність людей, які покидають місце постійного проживання, щоб подорожувати в різноманітних напрямках пішки або на якомусь транспорті в терміни від 24 годин до одного року без здійснення оплачуваної діяльності, і повертаються назад» [7].

Основною метою статті є проведення періодизації формування туристичного ринку Волинського регіону

економіки. Період «Формування» зумовлений різким переходом від соціалістичних принципів розвитку туризму до змішаної української економічної системи. Протягом цих років (2000–2005) туристична галузь Волинської області «шукала» себе у структурі масштабних та потужних туристичних компаній світу. Також на цьому етапі масштабно розвивався внутрішній туризм, туристів цікавили путівки та подорожі по області.

Другий період розвитку туристичного ринку Волинської області назвемо «Становлення туристичного ринку Волинського регіону» (2005–2010 рр.). Після етапу «Формування туристичного ринку Волинського регіону» туристична галузь стала стрімко розвиватися. Почали створюватися колективні та готельні засоби розміщення. Почав розвиватися іноземний туризм, тобто туристична ланка області повільно піднімалася вгору.

Третій, заключний етап розвитку туристичного ринку буде мати назву «Інституціоналізація розвитку туристичного ринку Волинської області» (2010–2018 рр.). Туристичний ринок на цьому етапі досить сформований та успішно розвивається. Все частіше створюються прес-тури, розвиваються організаційний, зелений, екологічний та іноземний туризм. Економічні кризи в країні впливають на розвиток туристичної індустрії області, та не так, як у першому періоді «Формування туристичного ринку Волинського регіону». Адже процес створення туристичного ринку Волинської області був досить тривалим та став у міру стійким до економічних «стрибків» усередині країни [3].

Тому для ширшого аналізу простежимо динаміку туристичних потоків протягом 2015–2018 років та проаналізуємо, які соціально-економічні показники впливали на спад чи зростання туристичних потоків.

Для того, щоб аналіз був насичений та точний, скористаємося даними Головного управління статистики у Волинській області протягом 2015–2018 років. Для цього побудуємо таблицю 1.

З таблиці 1 яскраво видно, що найбільшу кількість туристів було обслуговано у 2016 році – 26 526 тис., з яких було лише 486 іноземців та 6594 внутрішніх туристів. Туристів – громадян України, які виїжджали за кордон, було 19 446 тис. Ці дані статистики говорять лише про те, що Україна знаходиться у стані війни, і частка приходу іноземних туристів вкрай понижується, а наші туристи порівняно з 2015 роком виїжджають за межі країни все більше. Для прикладу, у 2015 році туристів-громадян України, які виїжджали

за кордон, було 9327 тис. осіб, а у 2016 році – 19 446 тис. осіб. Для того, щоб пояснити причину збільшення виїзду туристів за кордон, проаналізуємо певні соціально-економічні чинники.

Середньомісячна заробітна плата у 2015 році штатного працівника становила 3291 тис. грн, тоді як у 2016 році – 4047 тис. грн [1; 4].

Тому можна вважати, що збільшення туристичних потоків у 2016 році спричинило зростання середньомісячної заробітної плати населення.

Наступне, що можна простежити, це спад туристичних потоків, не лише іноземних туристів, а і туристів – громадян України, які виїжджали за кордон. Загальна кількість туристів, які були обслуговані туристичними суб'єктами, становила 17 047 тис. осіб, а у 2018 році – 21 807 тис. осіб. Внутрішніх туристів та туристів – громадян України, які виїжджали за кордон, у 2018 році теж було більше.

Тому зараз ми також проаналізуємо соціально-економічний показник Волинської області, а саме рівень доходів населення у 2017 та 2018 роках.

Дані статистики вказують, що середня заробітна плата у 2017 році становила 5849 тис. грн., тоді як у 2018 році – 7324 тис. грн. Тому можна впевнено стверджувати, що на динаміку туристичних потоків значно впливає середня заробітна плата населення. Щодо динаміки туристичних потоків іноземних туристів варто простежити соціально-економічне становище як області, так і країни загалом. Адже в країні, де відбуваються військові дії, стан туристичного ринку, а саме туристичних атракцій, не на найвищому рівні – такі місця, регіони не є цікавими іноземним туристам у туристичному плані.

Для наочного бачення найсприятливішого року для туристичного ринку Волинського регіону з 2015 по 2018 роки створимо діаграму 1 та простежимо спад та зростання туристичних потоків.

З діаграми 1 яскраво видно, що найбільш продуктивним роком із періоду 2015–2018 років для туристичного ринку Волинського регіону був 2016 рік із максимальною кількістю обслугованих туристів 26 526 тис. осіб.

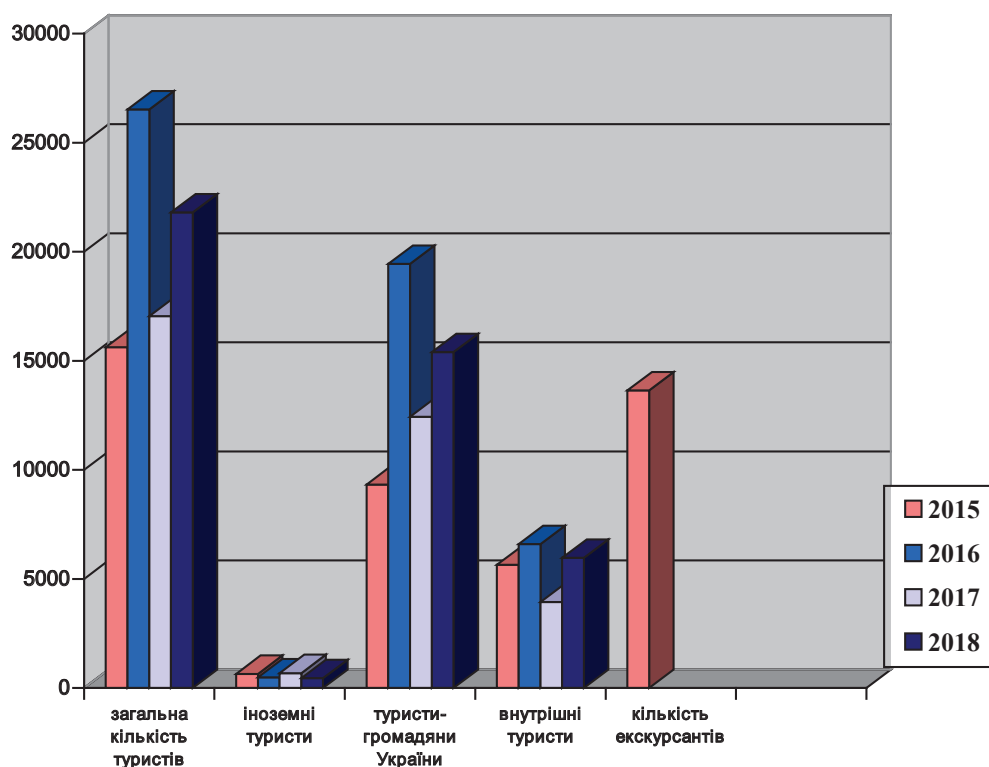
Висновки. Здійснивши аналіз туристичного ринку Волинського регіону, ми виокремили три періоди його формування. Перший етап отримав назву «Формування туристичного ринку Волинського регіону», який тривав з 2000 по 2005 рік, другий етап – «Становлення туристичного ринку Волинського регіону» (2005–

Таблиця 1

Особливості туристичних потоків у Волинському регіоні з 2015 по 2018 рік

| Роки | Кількість туристів, яким надані послуги суб'єктами тур. діяльності області – усього | Із загальної кількості туристів | | | Кількість екскурсантів |
|------|---|---------------------------------|--|-------------------|------------------------|
| | | Іноземні туристи | Туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон | Внутрішні туристи | |
| 2015 | 15620 | 645 | 9327 | 5648 | 13640 |
| 2016 | 26526 | 486 | 19446 | 6594 | |
| 2017 | 17047 | 679 | 12429 | 3939 | |
| 2018 | 21807 | 448 | 15396 | 5963 | |

Джерело: удосконалено автором на основі статистичного щорічника ГУС у Волинській області [1; 5]



Діаграма 1. Інституціоналізація розвитку туристичного ринку Волинської регіону з 2010 по 2018 рік

Джерело: розроблено автором на основі [2].

2010 роки), третій – «Інституціоналізація розвитку туристичного ринку Волинського регіону» (з 2010 по 2018 рік). Кожен етап характеризується різними особливостями розвитку. Також, проаналізувавши динаміку туристичних потоків Волинського регіону протягом 2015–2018 років, можна впевнено сказати, що

найоптимальнішим роком для ведення туристичного бізнесу був 2016 рік, у якому було обслуговано 26 526 тис. осіб із середньомісячною заробітною платою 4047 тис. грн., а також 2018 рік, в якому було обслуговано 21 807 тис. туристів із середньомісячною заробітною платою 7324 тис. грн.

Список літератури:

1. Публічний звіт голови Волинської обласної державної адміністрації про підсумки роботи за 2017 рік. *Волинська обласна державна адміністрація*. 2017. URL: <http://voladm.gov.ua/zvit-golovi-volinsko%D1%97-oblasno%D1%97-derzhavno%D1%97-administraci%D1%97-pro-robotu-u-2017-roci/> (дата звернення 19.04.2018).
2. Офіційний сайт Головного управління статистики у Волинській області. *Головне управління статистики у Волинській області*. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 19.04.2018).
3. Рогова О.В. Економічний розвиток регіонів України на засадах реалізації євро регіонального співробітництва : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.05. Київ, 2013. 20 с.
4. Зайчук К.А. Управління туристичними потоками протягом 2015–2017 років у Волинській області «Фінансово-кредитна система: вектори розвитку»: матеріали наук.-практ. конф., 26 квітня 2018 р. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. С.107–109.
5. Стрішенець О.М., Зайчук К.А. Аналіз діяльності суб'єктів туристичних послуг на Волині протягом 2014–2015 років «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень»: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів, 15–16 травня 2018 р. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. С. 236–239.
6. Смирнов І.Г., Любіцева О.О. Маркетинг сталого туризму : навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра – 2019. 256 с.
7. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Київ.: Центр учбової літератури – 2007. 224 с.

References:

1. Publichnyi zvit holovy Volynskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii pro pidsumky roboty za 2017 rik. (2017) [Public report of the Head of Volyn Regional State Administration on the results of work]. Available at: <http://voladm.gov.ua/zvit-golovi-volinsko%D1%97-oblasno%D1%97-derzhavno%D1%97-administraci%D1%97-pro-robot-in-2017-term> (accessed:19.04.2018).
2. Ofitsiyniy sait Holovnoho upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti (2018) [Official site of the Main Department of Statistics in Volyn Oblast]. Available at: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/> (accessed: 19.04.2018).

3. Rohova, O.V. (2013) Ekonomichnyi rozvytok rehioniv Ukrainy na zasadakh realizatsii yevrorehionalnoho spivrobitnyctva [Economic development of the regions of Ukraine on the basis of realization of Euroregional cooperation]. Kiev. Acad. the municipality, pp. 20. (in Ukrainian)
4. Zaichuk K.A. (2018) Upravlinnia turystychnymy potokamy protiahom 2015-2017 rokiv u Volynskii oblasti [Management of tourist flows during 2015-2017 in the Volyn region] PhD Thesis, Uzhgorod: Hoverla Publishing House. (in Ukrainian)
5. Strishenets O.M. Zaichuk K.A. (2018) Analiz diialnosti subiektiv turystychnykh posluh na Volyni protiahom 2014–2015 rokiv [Analysis of the activity of tourist services subjects in Volyn during 2014–2015] PhD Thesis, Lutsk: Tower-Printing. (in Ukrainian)
6. Smyrnov I.H., Liubitseva O.O. (2019). Marketynh staloho turyzmu [Sustainable Tourism Marketing]. Educ. tool. Kiev. Lira-K Publishing House, pp. 256. (in Ukrainian)
7. Diadechko L.P (2007) Ekonomika turystychnoho biznesu [Economics of Tourism Business]. Center for Educational Literature, pp. 224.

ПЕРИОДИЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО РЫНКА І ДИНАМІКА ТУРИСТИЧЕСКИХ ПОТОКОВ ВОЛЫНСКОГО РЕГІОНА В ТЕЧЕННІ 2015–2018 РОКІВ

В статті освітлено періодизацію формування туристического рынка в течение 2000–2018 гг. Каждому этапу присвоено название и осуществлен анализ динамики туристических потоков Волынского региона в течение 2015–2018 годов. Первый этап формирования туристического рынка, который длился с 2000 по 2005 год, был назван «Формирование туристического рынка Волынского региона». Второй этап получил название «Становление туристического рынка Волынского региона» и продолжался с 2005 по 2010 год. Третьим, заключительным этапом формирования туристического рынка стал «Институционализация туристического рынка Волынского региона», который длился с 2010 по 2018 год. Осуществлен также анализ социально-экономических показателей (уровень средней заработной платы) в период с 2015 по 2018 год, которые влияли на туристические потоки как внутренних туристов региона, так и иностранных.

Ключевые слова: динамика туристических потоков, средняя заработная плата, внутренние туристы, иностранные туристы, количество экскурсантов, туристический рынок, социально-экономическое положение региона.

PERIODIZATION OF TOURISM MARKET FORMATION AND DYNAMICS OF TOURIST FLOWS OF VOLYN REGION DURING 2015–2018 YEARS

The relevance of research into the development of the tourist services market in the Volyn region is a very important process, because the tourist market not only affects the sphere of national economy, transport, trade, but also carries cultural enrichment of the population. Despite the abundant natural resources and favorable economic and geographical location, the hotel and tourism industry plays a significant role in the socio-economic development of the region. In order to achieve the goal of the study, it is necessary to analyze the periodization of the years of development and the formation of the tourist market during 2000 and 2018. We will trace this periodization by creating three periods. The main purpose of this article is to conduct periodization of the formation of the tourist market of the Volyn region and to analyze the dynamics of tourist flows of the Volyn region during 2015–2018. This article highlights the periodization of tourism market formation during 2000 and 2018. Each stage is named and the dynamics of tourist flows of the Volyn region during 2015–2018. The first stage of the tourism market formation, which lasted from 2000 to 2005, was called “Volyn Region Tourism Market Formation”. The second stage was named “Becoming a tourist market of Volyn region” and lasted from 2005 to 2010. The third final stage in the formation of the tourism market was the “Institutionalization of the tourism market of the Volyn region”, which lasted from 2010 to 2018. The analysis of socio-economic indicators in the period from 2015 and 2018, which influenced the tourist flows, both domestic tourists of the region and foreign. The main purpose of this article is to conduct periodization of the formation of the tourist market of the Volyn region and to analyze the dynamics of tourist flows of the Volyn region during 2015–2018. The relevance of this article is of the utmost importance, since tracking the tourist flows during this period, we will be able to determine the most productive year for the development of the tourism market of the Volyn region. After all, the development of the tourist market depends on the number of tourist attractions, their development and the number of tourists who want to see them. This study will also help to determine the exact number of tourists served by the subjects of tourism, the number of foreign tourists, domestic tourists and the number of sightseers. Changes in tourist flows over the years will be monitored according to statistics, namely through various socio-economic indicators.

Key words: dynamics of tourist flows, average wages, domestic tourists, foreign tourists, number of sightseers, tourist market, socio-economic status of the region.